

Informuojame, kad šioje svetainėje naudojami slapukai (angl. cookies). Sutikdami, paspauskite mygtuką „Sutinku“ arba naršykite toliau. Savo duotą sutikimą bet kada galėsite atšaukti pakeisdami savo interneto naršyklės nustatymus ir ištrindami įrašytus slapukus.

Sutinku

DELFI

Valiutų kursai | Horoskopai | TV programa

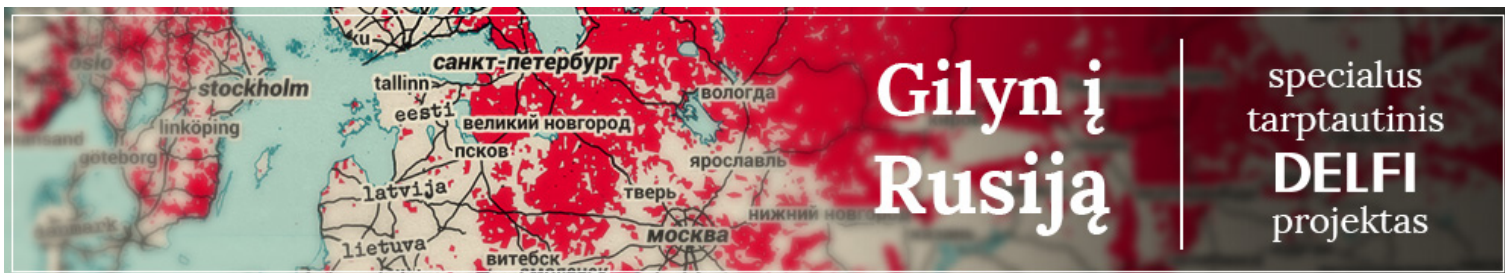
15 metų nr. 1 | Reklama | Kontaktai |

Orų prognozė: Vilnius ☒ 19°C **GYVAI**

Naujienų paieška...

leškoti

| | Naujausios | Nuomonių ringas | Verslas | Mokslas | Auto | Sportas | Pramogos | Gyvenimas | Sveikata | DelfiTV | Piliėtis | Grynas

Lietuvos pjūvis | Politiko akimis | Be sienų

DELFI ŽINIOS > NUOMONIŲ RINGAS > LIETUVOS PJŪVIS

V. Sinica. Neutraliuosius istorijos politikos geriausiai išmokys Putinas (79)

Vytautas Sinica, www.propatria.lt, Spaudos radijo ir televizijos rėmimo fondas, www.DELFI.lt
2015 m. kovo 31 d. 17:57

Artėjantį antradienį į Seimo darbotvarkę sugrįžta komitetų palaiminimo sulaukęs Tautos istorinės atminties įstatymas (TIA). Nors sulaukęs aštrios kritikos iš kai kurių šalies istorikų, šis Lietuvai itin reikšmingas projektas kol kas ne tik neatmetas politikų, bet pagaliau sulaukia ir Lietuvos akademinės bendruomenės paramos.

Madimiras Putinas

© Reuters/Scanpix

Beveik 30 žinomų šalies istorikų [pasirašė kreipimąsi](#), kuriuo ragina priimti šį įstatymą ir imtis nuoseklios istorijos politikos formavimo. Iš esmės tą patį siūlo ir VU mokslininkai, apibendrinę 5 metus trukusio tyrimo išvadas. Kadangi TIAį atžvilgiu vis dar laidomos klaidingos kritikos strėlės, norėtusi pasitelkiant pačių istorikų ir politikų argumentus atremti kelis dažniausiai

MOTERIS

Kaip įsimyli kiekvienas Zodiako ženklas – kuris jų atkakliausias (2)

81 m. Nina: neįtikėtini receptai, kaip išlikti jaunai visą gyvenimą (55)

DARAUPTS

Priežastys, kodėl reikia kompostuoti

Darže šeiminkauja kolorado vabalai – ką reikėtų žinoti? (87)

1000receptų.lt

www.kokybiskivertimai.lt

Tauragės „Vermės“ gimnazijos...

REGISTRUOKITE SAVO MOKYKLĄ

Jau dalyvauja 147

girdimus ir visuomenę gąsdinančius mitus.

„Istorikų nepritrimas ir cenzūra“

Prieš daugiau nei metus buvo pasirodžiusi ne viena publikacija, kurioje šis įstatymas kaltintas bandymais įvesti istorijos tyrimų ir mokslo publikacijų cenzūrą. Tuos pačius kaltinimus praėjusią savaitę Seime pakartojo ir liberalė **Dalia Kuodytė**. Antrus metus tenka aiškinti, jog įstatymo paskirtis yra reguliuoti ne akademinę istorijos discipliną, o sudaryti sąlygas nuosekliam Lietuvos istorijos vertinimui švenčių, minėjimų, jubiliejinių metų, paminklų, atminimo lentų ir kitais pavidalais.

Įstatymu numatoma sudaryti Tautos istorinės atminties taryba turėtų galią **rekomenduoti** sprendimus tik šiose srityse, kuriose veikia valstybė, o ne kontroliuoti mokslo įstaigas. Vertinti mokslo tyrimų, universitetų programų, skelbiamų publikacijų ir panašių klausimų tokia pabrėžtinai patariamoji taryba neturėtų jokios teisės (kompetencijos išdėstytos įstatymo projekto [10 straipsnio 7 dalyje](#)). Įstatymas ir juo steigiamą Tarybą jokia cenzūra istorikams negresia.

”

Jeį apskritai nėra istorinės atminties kaip tokios, negali būti kalbos ir apie kolektyvinę istorinę savimonę. Tačiau jokia savarankiška, politiškai savivaldi bendruomenė negali egzistuoti būtent be savęs istorinio suvokimo.

Vytautas Sinica

Viešumoje formuota nuostata, kad Lietuvos istorikų bendruomenė yra vieningai nusistačiusi prieš šį įstatymo projektą. Tai sąmoningas klaidinimas. Nors praėjusiais metais pasirodė prezidentei adresuotas istorikų raginimas blokuoti šio įstatymo svarstymą, šiais metais kita įžymių istorikų grupė viešu kreipimusi išreiškė paramą tokio įstatymo priėmimui ir istorinės atminties tarybos sudarymui.

Jų teigimu, „Kad valstybės įsipareigojimas puoselėti istorinę atmintį nebūtų vien tušti žodžiai ar tik fragmentiškai bei atsitiktinai valstybės dėmesio susilaukianti veikla, labai svarbus ir sveikintinas sprendimas yra Tautos istorinės atminties įstatymo numatytas už šią politiką atsakingos institucijos sukūrimas.“

Pasirašę istorikai taip pat stebisi „[...] grupės istorikų dėl šio įstatymo skleidžiama dezinformacija apie tariamai [įstatymu] sudaromas sąlygas „cenzūrai“, tariamą norą paneigti „atminčių įvairovę ir dialogą“. Visos istorikų akademinės bendruomenės vardu tokią poziciją viešai paskelbę Nacionalinio istorikų komiteto nariai nepagrįstai leido sau kalbėti visų Lietuvos istorikų vardu ir Tautos istorinės atminties įstatymo klausimu tikrai neatstovauja Lietuvos istorikų daugumos pozicijos, nors klaidinančiai prisidėmė tokį vaidmenį.“ Pasirašiusių kreipimasi istorikų pozicija aiški: „raginame Seimą neatidėlioti Tautos istorinės atminties įstatymo priėmimo“.

„Tautininkų tautos ir istorijos samprata“

Kitas dažnai girdimas ir D. Kuodytės Seime pakartotas kaltinimas – jog įstatymu tariamai siekiama įtvirtinti tautininkų istorijos sampratą, ką neva liudija pati pavadinime minima „tautos atmintis“. Įstatymo projektą užregistravo beveik visų 2008-2012 m. kadencijos Seime buvusių frakcijų atstovai, kad apie tautininkų projektą negali būti kalbos. Tuo tarpu Tautos

Greitos bandelės su rikota ir špinatais

Dzūkiški „šaltanosiai“ (2)

Kokioje padėtyje mylintis yra didesnė tikimybė susilaukti vaiko (13)

Mama nuvalė keksišką lėlės makiažą ir padarė tokią lėlę, kurios nėra gėda duoti vaikui (FOTO) (36)

COSMOPOLITAN

Tobula moteris pagal vyro Zodiako ženklą (6)

Šlapias NEpasitenkinimas: dažniausios oralinio sekso klaidos (7)

Mano Namai

Gudrybės, dėl kurių gėlynas visuomet atrodys išpuoselėtas

25 praktiški būdai, kaip panaudoti kolas gėrimą

sąvoka, kaip rašoma įstatymo aiškinamajame rašte, vartojama Konstitucinio teismo apibrėžta politinės tautos prasme (todėl ir iš didžiosios).

Kiekvienas tautos apibrėžimas apima ir bendros istorinės atminties reikalavimą, nes nacionalinei valstybei reikia istoriškai susipratusių piliečių. Kolektyvinės istorinės atminties buvimas yra akivaizdus kasdienybės faktas.

Vytautas Sinica

Kad įstatymas nėra proteguojantis kokią etnocentrinę ir siaurai tautininkishką istorijos sampratą liudija ir LLRA atstovų komitetuose jam išreikšta parama. Dar aiškiau tą liudija tautinių bendrijų teises akcentuojančio Europos žmogaus teisių fondo išvados: „Po įstatymo projekto turinio analizės reikia pripažinti, kad nėra grėsmės, jog bus suformuota siaura ir vienintelė istorijos versija. Įstatymo projekte numatyta, kad į Tarybos, formuojančios istorinę atmintį, sudėtį įeis įvairių aplinkų atstovai.“ Įstatymas siekia visus Lietuvos piliečius įtraukiančios istorinės sąmonės ir atminties ugdymo.

Ar yra istorinė atmintis?

Kalbėjimas apie tautos istorinę atmintį šiandien tampa iš esmės problemiškas. Kaip įspėja prof. A. Jokubaitis, „praeties prisiminimai liberalams yra privatus reikalas, o užuominos apie tautos, visuomenės ir bendruomenės atmintį atrodo kaip moralinio individualizmo išdavystė. Jų nuomone, atmintį gali turėti tik individai, o ne tauta, visuomenė ar valstybė“ („Liberalus istorijos pašalinimas“, 2011, 45). Vis dėlto ir jis nenumatė, kaip toli bendruomenės suskaldymo linkme nueis Lietuvos liberalų požiūris. Praėjusią savaitę Seime svarstant aptariamą įstatymo projektą Dalia Kuodytė **pareiškė**, kad „nėra tokio dalyko kaip istorinė atmintis“ ir „nėra tokio dalyko kaip istorinės atminties politika“. Nustebo buvę Seimo salėje, turėtų nustepti ir šių eilučių skaitytojas.

Jei apskritai nėra istorinės atminties kaip tokios, negali būti kalbos ir apie kolektyvinę istorinę savimonę. Tačiau jokia savarankiška, politiškai savivaldi bendruomenė negali egzistuoti būtent be savęs istorinio suvokimo. Kad būtų politinė, o ne vien etninė, tauta turi sau ir kitiems egzistuoti istoriškai. Šią teisę lietuvių tauta labai sunkiai išsikovojo XIX-XX a. sandūroje. Vėl cituojant prof. A. Jokubaitį, „XIX a. lietuviai nebuvo laikomi „istorine tauta“. Rusai ir lenkai įrodinėjo, kad lietuviškai kalbantys Lietuvos gyventojai niekada nebuvo savarankiškas politinio gyvenimo subjektas“ (Ten pat, 35 psl.).

Kiekvienas tautos apibrėžimas apima ir bendros istorinės atminties reikalavimą, nes nacionalinei valstybei reikia istoriškai susipratusių piliečių. Kolektyvinės istorinės atminties buvimas yra akivaizdus kasdienybės faktas. Tačiau jos nuoseklumas ir dėmė yra nuolatinių permainų ir politinių įtakų objektas. Aptariamas įstatymas siekia spręsti šį Lietuvos ilgus dešimtmečius savieigai paliktą uždavinį.

Kam reikia įstatymo? Geopolitika

Net atsakius į viešumoje keliamą kritiką, pagrįsta klausti, kam apskritai reikalingas toks įstatymas. Šį klausimą geriausiai atsako VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (TSPMI) tyrėjų grupės 2010-2014 m.

namuose (17)

RU.DELFI.LT

Умер российский государственный деятель Евгений Примаков (215)

Лукас: Россия отработала захват части Дании, Норвегии, Швеции и Финляндии (201)

PL.DELFI.LT

Populacija (1)

DELFI TV

Jauna, graži moteris su šautuvu rankose: viskas ne dėl to, kad šaudyti norėjosi (10)

Užkietėjęs keliautojas: yra kalnas Lietuvoje, kuris paliko didesnę įspūdį nei Everestas (74)

H. Daktaras: žmona manęs niekada nepaliks, o Švinius – kentės (II dalis) (177)

FOTOGALERIJOS

J. Boehneris: mes visada būsimė čia ir jus palaikysime

vykdyto grandiozinės apimties tyrimo išvados ir politikams teikiamos rekomendacijos. Tyrėjų grupę sudarė vadovas prof. R. Lopata, prof. A. Eidintas, prof. A. Jokubaitis, prof. V. Radžvilas, dr. D. Jurgelevičiūtė, dr. I. Vinogradnaitė, dr. J. Dementavičius ir S. Merkinaitė. Rekomendacijose konstatuojama, jog dėl įsivyravusios istorijos vertybinio neutralizavimo imama vienodai traktuoti skirtingus istorinius pasakojimus. Paprastai kalbant, tai reiškia, jog Lietuva leidžia egzistuoti daug skirtingų „tiesų“ tais pačiais istorijos klausimais. Valstybės saugumo departamento ataskaita geriausiai atsako, kuo tai negerai.

”
Kol svarstome, ar nereikėtų likti prie neutralios valstybės pozicijos istorijos atžvilgiu, posovietinės erdvės žemėlapis mums rodo geriausius tokio pasirinkimo pavyzdžius. Įdėmus žvilgsnis į žemėlapij atskleidžia, kad nesugebėjusias provalstybiško istorinio pasakojimo įtvirtinti šalis istorijos geriausiai išmoko Putinas.

Vytautas Sinica

„Lietuvos atžvilgiu Rusijos vykdomos „istorijos politikos“ tikslai 2014 m. liko nepakitę: diskredituoti Lietuvos istoriją, neigti Lietuvos okupacijos faktą, menkinti nepriklausomybės atkūrimą ir partizanų kovas, tautos identiteto formavimui svarbias datas. Ilin aktyviai Rusijos masinės informacijos priemonėse buvo manipuluojama Lietuvos istorijos faktais bei eskaluojamos tariamos nacizmo ir revanšizmo Baltijos šalyse grėsmės“ – rašoma naujausioje VSD ataskaitoje. Rusija labai norėtų, kad Lietuvoje kaip lygiavertės nuomonės egzistuočių partizanų ir kolaborantų aukštynimas. Neutrali istorijos politika tai leistų. Tačiau pati geopolitinė padėtis reikalauja nuoseklios ir valstybingumą stiprinančios, o ne „neutralios“ istorijos politikos.

Kol svarstome, ar nereikėtų likti prie neutralios valstybės pozicijos istorijos atžvilgiu, posovietinės erdvės žemėlapis mums rodo geriausius tokio pasirinkimo pavyzdžius. Įdėmus žvilgsnis į žemėlapij atskleidžia, kad nesugebėjusias provalstybiško istorinio pasakojimo įtvirtinti šalis istorijos geriausiai išmoko Putinas. Šiandien Ukrainoje galime stebėti kaip atitinkamos istorinės savivokos nesusiformavę gyventojai galiausiai pasidavė alternatyviems aiškinimams iš Maskvos. Didžiosios Rusijos atkariautojui Vladimirui Putinui pradėjus savąsias istorijos pamokas, alternatyvūs pasakojimai tampa nereikalingi. Valstybės neutralumas atlieka savo vaidmenį ir palieka istoriją rašyti kitiems.

Kam reikia įstatymo? Tapatumas

Vis dėlto istorijos politikos svarbą grindžia ne vien geopolitinės grėsmės. Minėto tyrimo rekomendacijose teigiama, jog „svarbiausias ir ilgalaikis istorijos politikos tikslas yra garantuoti tautos ir valstybės istorinį tęstinumą šiuolaikinės globalizacijos ir integracijos sąlygomis“ („Valstybė ir istorija“, 2014, 228 psl). Jokia paslaptis, jog globalizacijos ir integracijos procesai silpnina tautinės tapatybės ir ištikimybės savo valstybei ryšius.

Tačiau Lietuva kaip valstybė yra suinteresuota savo išlikimu, todėl ir savo piliečių ištikimybė. Savaime suprantama, jog kiekviena valdžia privalo valstybę daryti kuo vertesne tokios ištikimybės ir Lietuvos valdžioms tai dažniausiai nepavyksta. Tai nekeičia fakto, jog nepriklausomai nuo

PER PASAULI

Kosmoso užkariavimo paslaptys, kurias leista atskleisti tik dabar (3)

Salantų dvaro parke - storiausias Lietuvoje kaštonas

5braškės.lt

Neįtikėtina: ideali moters išvaizda vyrų ir moterų akimis FOTO (31)

Kaip ir ką meluoja kiekvienas Zodiako ženklas (12)

kl:bas

Viešėdama Amerikoje Gintarė Gurevičiūtė supanašėjo su Paris Hilton (95)

Neįtikėtini pokyčiai: kaip pomografinių filmų žvaigždė atrodė „karjeros“ metais ir kaip atrodo dabar (34)

NAUJAUSI POPULIARIAUSI

06:00 Č. Iškauskas. Scenarijus „šliaužiančiam“ okupacijai parengtas?

19:00 Sekmadienio Evangelija.

valstybės valdymo kokybės, piliečiai turi gebėti skirti valdžią nuo valstybės ir išsiugdyti ištikimybę pačiai valstybei ir jos valstybingumo idėjai. Viena pagrindinių priemonių tam yra istorijos politika.

Jos nuoseklumui užtikrinti įstatyme siūloma sukurti Tautos istorinės atminties tarybą. Šis siūlymas ir sukėlė daugiausia istorikų ginčų. Taryba, kurios funkcijos [jau aptartos anksčiau](#), turėtų užtikrinti istorijos politikos nuoseklumą. Šiandien šventiniai metai, minėjimai ir panašūs dalykai Seime skelbiami kada kaip ir kam užsinori, o Atmintinų dienų įstatymas yra apskritai dažniausiai keičiamas įstatymas. Šį, istorikų žodžiais, chaosą ir turėtų sutvarkyti siūlomoji taryba.

Kad jos reikia vėlgi siūlo [VU TSPMI](#) tyrėjų rekomendacijos, kuriose rašoma: „rekomenduojame sukurti nuolatinį diskusijų istorijos politikos klausimais forumą (pvz., Lietuvos istorijos atminties tarybą) – patariamąją Seimo ir Vyriausybės instituciją, kurioje visuomeniniais pagrindais dirbtų akademinų institucijų ir profesinių draugijų deleguoti atstovai“ (Ten pat, 229). Būtent tokia taryba ir siūloma šiuo įstatymu, kuriame į jos sudėtį numatomi ir visuomeninių organizacijų atstovai, tuo atliekant kitą rekomendacijų punktą – siekti kuo platesnio visuomenės ir valstybės konsensuso istorijos politikos klausimais. Su valstybingumo atkūrimu susijusių ir kitų visuomeninių organizacijų įtraukimas laiduoja atvirumą visuomenei svarstant istorijos politikos klausimus ir saugo tarybą nuo tapimo uždara biurokratine-profesine platforma.

Įstatymas tarybai nesuteikia plačių galių. VU tyrėjai rekomenduoja „į vadovėlių ir sudarytų istorijos mokymo ir egzamino programų vertinimą įtraukti siūlomą įsteigti Lietuvos istorinės atminties tarybą“ (ten pat, 230 psl.). Tai protingas pasiūlymas, kurio tačiau nėra įstatymo projekte. Galbūt toks nuosaikumas teisingas. Dvidešimt metų vėluodami pradėję kurti nuoseklią valstybinę istorijos politiką, parlamentarai nesuklystų tai darydami nuosaikiu įstatymu, o ne „šoko terapija“ Lietuvos istorikams. Būtent toks nuosaikus projektas pateiktas Seimui ir laukia įvertinimo balandžio 7 dieną.

DELFI

DELFI socialiniuose tinkluose:

Būkite įvykių sūkurys ir svarbiausias naujienas sužinokite pirmi!
Sekite DELFI naujienas [Facebook](#), [Twitter](#), [LinkedIn](#) ir [Instagram](#)!

Griežtai draudžiama DELFI paskelbtą informaciją panaudoti kitose interneto svetainėse, žiniasklaidos priemonėse ar kitur arba platinti mūsų medžiagą kuriuo nors pavidalu be sutikimo, o jei sutikimas gautas, būtina nurodyti DELFI kaip šaltinį.

Registruoti (10)

Anonimiški (69)

Parašykite savo komentarą

Prisijunkite su: [D](#) [f](#) [t](#) [g+](#) [Y!](#) arba komentuokite anonimiškai [čia](#)

Dvylika metų

06:00 Stalino pažadas nunuodyti Lenina

06:00 Kasdienybės eskizai: horoskopas Palangai

17:10 R. Paksas. Toliau didėjanti nelygybė gali destabilizuoti Europos visuomenę

09:41 M. Jackevičius. Važiavau į Norvegiją – atsidūriau Garliavoje

08:08 J. Dautartas. Socialdemokratai ir „žaliasis“ damus vystymasis

07:58 R. J. Dagys. Socialdemokratai neišdrįsta pasakyti, kas, jų nuomone, yra šeima

10:05 V. Mazuronis. Vidaus reikalų ministras atidarė rinkimų sezoną?

09:13 G. Mažeikis. Kaip mus nusūsina kontroliuojamas vardų rašymas

Jūsų komentaras

Skelbdami komentarą, Jūs sutinkate su [taisyklėmis](#)

Skelbti

Skaityti komentarus

Susiję straipsniai

- V. Sinica. Lietuviškasis Vilnius ir paminklų politika (143)
- V. Sinica. Meilė Lenkijai reikalauja slėpti istoriją (457)
- V. Sinica. Ko nepadarė KGB, padarys signatarai? (319)
- V. Sinica. Demofobija: partijų vienybė prieš politinę tautą (97)
- V. Sinica. Mūsų „gėdinga“ rezistencija ir garbinga istorikų misija (149)
- V. Sinica. Draugystė su Lenkija, arba kodėl neleisti nelietuviškų asmenvardžių? (445)
- V. Sinica. Lietuvos lenkams neturėtų galioti įstatymai? (263)
- V. Sinica. Posovietiniai paradoksai: istorikai prieš Tautos istorinę atmintį (491)

Lietuvos pjūvis

Č. Išauskas. Scenarijus „šliaužiančiajai“ okupacijai parengtas? (108)

Okupacija (lot. occupatio – užėmimas, laikinas kitos valstybės teritorijos užėmimas ir faktiškas jos valdymas), aneksija (lot. anexio – prijungimas, svetimos valstybės teritorijos prijungimas prie savosi), anšliusas

Sekmadienio Evangelija. Dvylika metų (72)

Jėzui vėl persikėlus valtimi į kitą pusę, susirinko prie jo didžiulė minia ir sulaikė jį paežerėje. Šit ateina vienas iš sinagogos vyresniųjų, vardu Jayras, ir, pamatęs jį, puola jam po kojų karštai maldaudamas: „ano dukrelė

Kasdienybės eskizai: horoskopas Palangai (9)

AVINAS. Atsipalaidavimo savaitė. Nesinervinkite dėl smulkmenų ir nesivelkite į ginčus – rizikuojate būti pamautas ant oponento kreivų argumentų ieško ir pačirškintas kvailybių ugnyje. Lėtai s ant padams

M. Jackevičius. Važiavau į Norvegiją – atsidūriau Garliavoje (597)

Kai sausakimšas, lietuvių emigrantų užpildytas „Ryanair“ lėktuvas nusileido Oslo Rygės oro uoste, tikėjausi atskridęs į trolių šalį, kuri nuo seno mane žavi pagarba žmogaus teisėms ir parama Lietuvai. Pas do, išlipau

G. Mažeikis. Kaip mus nusulina kontroliuojamas vardu rašymas (261)

Pasaulis yra kupinas atminties ženklų, kuriuos mes sąmoningai ar nesąmoningai skaitome vaikščiodami miestų gatvėmis, vartydami senas fotografijas ar skaitydami vardus ant antkapių. Sociali, kultūrai

Naujienos

Dienos naujienos
Verslas
Auto
Sportas
Pramogos
Gyvenimas
Piliėtis

Grynas
Mokslas
DELFI EASY
RU Delfi
PL Delfi
EN Delfi
Delfi TV

Laisvalaikis

Cosmopolitan
Klubas
Panelė
5 Braškės
Moteris
Mano namai
Tavo vaikas

Naudinga

Horoskopai
Žaidimai
Orai
Valiutos
TV Programa
Foto
Receptai

Informacija

Apie DELFI
Privatumas
Reklama
Kontaktai
Etikos kodeksas
Mobile
Siūlome darbą
DELFI - 15 metų nr. 1

Sek DELFI

Kitos šalys

Mobiliesiems

© 1999-2014 DELFI. [Visos teisės saugomos.](#) [Atsakomybės apribojimas.](#)